

Dette nummer af poetik skulle ifølg annonceringen dreje sig om "de humanistiske videnskabers filosofi". Det gør det af forskellige praktiske grunde ikke udelukkende, men en del af stoffet peger alligevel i den retning. Debatten om Knut Hanneborgs bog "The study of literature" bygger på bidrag til et "poetik - møde", der blev afholdt i foråret - deraf indlæggenes form. Rækkefølgen er bestemt af Knut Hanneborgs svar. De problemer, der tages op her, ser vi gerne yderligere behandlet i senere numre - også gerne fra andre synspunkter end dem, der allerede er repræsenteret.

I sin diskussion med Lene og Morten Kielland-Brandt kommer Per Aage Brandt ind på de videnskabelige talemåder - logoi - , et område, hvis afklaring bliver mere og mere betydningsfuld.

Filmsemiologi: Jens Tofts artikel kan bl. a. ses som et eksempel på, hvordan en videnskabelig udvikling i et fag kan inspirere et andet, ligesom den repræsenterer et skridt på vejen mod indragelsen af flere kunstarter i poetik. Også denne artikel håber vi at kunne følge op.

De to artikler om Aristoteles' poetik har været holdt som indlæg ved Hans Sorensens ovelser over dramateori.

Fra og med dette nummer agter vi at bringe løbende orientering om ny udkommen (evt. oversat) faglitteratur i form af korte informative kommentarer. Vi opfordrer alle vore læsere til at bidrage til at denne orientering kan blive så alsidigt som muligt.

Desuden håber vi at kunne bringe oplysninger om, hvilke arbejder, der er undervejs, således at der kan skabes en kontakt med mellem dem, der arbejder med beslægtede emner. Vi opfordrer til indsendelse af sådanne oplysninger (navn, adresse, emne og evt. kort oversigt).

Ligesom vi stadig meget gerne ser uopfordrede artikler.

red.

FILMSEMIOLOGI

af Jens Toft

Filmsemiologi skal her forsøgsvis defineres som en inddeling af det filmiske forløb i størrelser, der fremtræder som en manifestation af et bagvedliggende system.

Inddeling.

Man kan forestille sig i hvert fald to fremgangsmåder ved den første inddeling:

- a. man kan adskille de enkelte semiologiske systemer - billedbåndet, lydbåndet (som videre kan deles i dialogen og andre lyde), musikken, gestussprog, mimik, etc. - og søge regelmæssigheder i deres gensidige funktioner i filmen.
- b. man kan betragte filmsproget som et selvstændigt sprog med det egne love og artikulationer.

Skønt disse to fremgangsmåder ikke gensidigt udelukker hinanden, men tværtimod begge er nødvendige, mener jeg, at den første må underordnes den anden, for hvis der findes et selvstændigt filmsprog - og det er udgangshypotesen at et sådant eksisterer - vil alle de enkelte systemer være underordnede dette og deres anvendelse bestemmes af filmsprogets artikulation. For det andet opleves filmen som et hele, en film, og ikke som kommenterede billeder, illustreret tekst, eller lignende.

Under udarbejdelsen af kriterier for inddeling af filmforløbet tilstår filmsemiologen sin gæld til den strukturelle lingvistik, til trods for at de paralleller der hidtil har været draget mellem filmteori og lingvistik kun har givet et meget magert udbytte. Grunden til denne misere må imidlertid søges i det faktum, at man har nøjedes med temmelig kritikløst at overtage termer fra lingvistikken (eller filologiens) deskriptive meta-sprog. Hvis vi i denne forbindelse betragter Greimas' hierarki over fire sproglige niveauer: objektsproget, meta-sproget, det metodologiske og det epistemologiske sprog (1) ses det, at filmteori hidtil kun har kendt de to første af disse niveauer, mens det må stå klart, at det kun er på de to sidste man kan sammenligne forskellige discipliner. Det drejer sig i alle tilfælde om at foretage logisk kohærente definitioner og om "la pertinence", dvs. relevante inddelinger af objektsproget. De begreber man kan forvente at kunne overtage fra lingvistikken er de mest almenne, dem der ikke er knyttet til det enkelte idiom eller specielt tilhører talesproget, men kun dem, der kan forventes at gælde for al overførsel af information, f.eks. udtryk/indhold, forløb/system o.lign.

Det siger sig selv at filmsemiologi er deskriptiv, ikke normativ. Lovmæssighed gælder altså elementers (regelmæssige) anvendelse og funktion indenfor en synkroni i et system, der måske ikke nøje svarer til sprogsystemet (la langue), men som i hvert fald ligesom dette må anses for at være underkastet diakrone forandringer, ligesom det, i lighed med sprogsystemet, ikke behøver at være bevidst for brugeren.